
Prostor na UK: Lékařská fakulta v Hradci Králové

Prostor na UK: Lékařská fakulta v Hradci Králové

Funkcionalistická budova Lékařské fakulty v Hradci Králové z roku 1939 byla projektována jako sídlo velitelství II. sboru československé armády. Svému původnímu účelu však dlouho nesloužila a po skončení druhé světové války se stala první nově zřízenou československou vysokou školou.

Do konce 19. století byl Hradec Králové vojenskou pevností. Roku 1891 bylo město prohlášeno za samostatné a ihned se začalo rozvíjet. Když československá armáda hledala vhodné místo pro umístění velitelství svého II. sboru, byl proto Hradec Králové – salon republiky, jak město začalo být nazýváno – celkem jasnou volbou. Rozhodnutí o zbudování dostatečně velkých a reprezentativních prostor padlo již roku 1935, čtené neshody o umístění budovy a o jejím vzhledu však zahájení stavby o několik let protáhly. Projektantem se stal architekt Jan Rejchl, který nakonec budovu vztýčil na místě bývalého pevnostního ravelinu. Ten je dnes stále patrný za zadním křídlem budovy, kde nalezneme asi pětmetrový výběžek zpevněný cihlovou zdí.

Přestěhování velitelství II. sboru do nových prostor bylo naplánováno na 1. října 1938, ovšem mnichovská dohoda a následné vyhlášení protektorátu Čechy a Morava přinesly stavbě zcela jiný osud. V březnu 1939 obsadil budovu wehrmacht a během války se v ní postupně usídlilo gestapo, luftwaffe, Červený kříž, poštovní úřad, oddíly německé policie, úřady NSDAP a řada dalších institucí.

V závěru války budova sloužila jako lazareť. V květnu 1945 začala probíhat první jednání o možnosti zřízení lékařské fakulty v Hradci Králové a bývalé sborové velitelství bylo jedním z nevhodnějších prostor. Československá armáda neměla v úmyslu budovu využívat a vzhledem k tomu, že se v ní velitelství nikdy nestihlo pořádně zabydlet, byl prostor ve velmi dobrém stavu, ač silně znečištěn působením nemocnice.

V srpnu roku 1945 obdržela Lékařská fakulta Univerzity Karlovy od prezidenta dr. Edvarda Beneše zmocnění učinit taková opatření, která povedou ke zřízení pobočky v Hradci Králové. Po několikaletém válečném výpadku vyvstala potřeba uspokojit poptávku po studiu medicíny a nové kapacity v Hradci Králové slibovaly poskytnout až tisíc míst. Významným faktorem bylo také to, že život v Hradci si mohli dovolit i studenti z vesnických rodin, pro něž by bylo studium v Praze nebo Brně finančně neúnosné.

Mimo lékařů, kteří působili v královehradecké nemocnici, se o rychlý vznik fakulty zasadili také studenti a uchazeči. Medici se chopili nářadí a čisticích prostředků a budovu po válce uzpůsobili akademickým potřebám. Bez jejich iniciativy a nadšení by fakulta nikdy nevznikla. Vznik nového lékařského institutu byl rovněž hojně pokryt v dobových médiích, jež o postupu příprav čtenáře zpravovala každých pár dní. V letech 1946–1947 prošla budova adaptací pro potřeby lékařského provozu, které se opět ujal Jan Rejchl.

Slavnostní otevření fakulty se uskutečnilo 25. listopadu 1945 za účasti představitelů českých vysokých škol a vlády. Problematickým byl ovšem status fakulty, od samého počátku nevyjasněný. Původně šlo o pobočku lékařské fakulty v Praze. Prezident Edvard Beneš však vedení přislíbil, že pokud se jí dobře povede, mohla by se stát základem nové univerzity se sídlem v Hradci Králové. Koncem roku 1948 proto profesorský sbor požádal prezidenta o rozřešení situace buď zřízením nové univerzity, nebo přiznáním statusu samostatné fakulty Univerzity Karlovy.

Situace nabrala nečekaný spád, když byla pobočka roku 1951 přeměněna na Vojenskou lékařskou akademii (VLA). Akademie byla vládou výrazně finančně podporována, ovšem studentské svobody a výsledky akademické práce se musely podřídit vojensko-politickému řízení školy. Roku 1958 byla VLA rozkazem ministra národní obrany zrušena a fakulta přešla opět pod správu UK, tentokrát již jako samostatné pracoviště.

Záhy došlo k velkému rozvoji fakulty jako vědeckého a lékařského pracoviště, mezi nejznámějšími projekty zmiňme například operace srdce s použitím mimotělního oběhu prof. Jaroslava Procházky nebo rozvoj dodnes unikátního a špičkového neurochirurgického pracoviště.